

Raadsvoorstel

Onderwerp : Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (GRP)

Zaaknr/Documentnr : 18Z00178/18.0002303

Portefeuillehouder : M. Wildschut

Losser, 13 februari 2018

Voorstel

1. Het ontwerp GRP Losser 2018-2022 vast te stellen en daarbij, ten aanzien van kosten en kostendekking, te kiezen voor het voorkeursscenario:
"Dotaties vlot met kwaliteitsniveau voldoende".
2. De benodigde budgetten en een krediet van € 12,1 miljoen voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken voor de planperiode 2018 t/m 2022 beschikbaar te stellen.
3. Ten aanzien van de financieringsvorm:
 - de huidige voorziening Riolering te splitsen in een voorziening vervanging Riolering en een voorziening egalisatie Riolering;
 - de per 31-12-2017 aanwezige voorziening te gebruiken voor egalisatie;
 - de voorziening vervanging Riolering vanaf 2019 op te bouwen uit de daarvoor in het GRP 2018-2022 geplande dotaties voor vervangingsinvesteringen.

Aanleiding

Op basis van de Wet milieubeheer dient iedere gemeente te beschikken over een actueel GRP waarmee invulling wordt gegeven aan de gemeentelijke watertaken (zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater). Daarnaast gaat het GRP over de raakvlakken met de ruimtelijke leefomgeving, het oppervlaktewater en de rioolwaterzuivering (rwzi). Het plan heeft betrekking op het hele gemeentelijk grondgebied.

Het GRP 2018-2022, met bijbehorend kostendekkingsplan, dient als:

- document waarmee wordt voldaan aan de wettelijke planverplichting (Wm art. 4.22);
- document voor uw besluitvorming over het water-, en rioleringsbeleid;
- basis voor het uitvoeringsprogramma voor de periode 2018 t/m 2022 dat in nauwe samenhang met het MIP (het integraal meerjarig investerings- en onderhoudsprogramma voor de openbare ruimte) zal leiden tot de uitvoering van concrete projecten;
- de basis voor de financiële planning, inclusief de tariefontwikkeling van de rioolheffing, vanaf 2019;
- informatiebron voor inwoners, bedrijven en ontwikkelaars waarin is vastgelegd wat de gemeente doet, waarvoor inwoners en bedrijven zelf moeten zorgen en welke lokale eisen worden gesteld aan ontwikkelaars t.a.v. water en riolering.

Verder bevat dit plan bouwstenen voor het toekomstig omgevingsplan. Met de komst van de Omgevingswet omstreeks 2020, verdwijnt of wijzigt de wettelijke verplichting voor een GRP. In plaats daarvan komen nieuwe planvormen zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan met daarbij een rioleringsprogramma.

Met het vaststellen van het GRP worden in de komende planperiode grote stappen gezet op de volgende drie punten:

- Er wordt gewerkt aan het “Klimaatbestendig maken van Losser.
- Om dat voor elkaar te krijgen moet er integraal gewerkt worden aan water, riolering en de ruimtelijke omgeving als één geheel.
- De financieringsvorm wordt geleidelijk aangepast om de rioolheffing ook op lange termijn betaalbaar te houden, minder risicovol te laten zijn en om ruimte te houden voor beleidsvrijheid op de lange termijn.

Onderzoeksopdracht vanuit het GRP 2013-2017

Bij de vaststelling van het vorige GRP (2013-2017) is vastgelegd dat in de planperiode onder andere de volgende onderzoeken worden uitgevoerd:

1. Onderzoek naar optimalisatie van de financieringsvorm van investeringen in de gemeentelijke watertaken.
2. Technisch onderzoek naar de capaciteit van de rioleringsstelsels en de effecten van mogelijke klimaatontwikkelingen (zgn. hydraulische herberekeningen).

Het onderzoek naar de financiële aspecten van de gemeentelijke watertaken is mede op initiatief van Losser uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband van het Twents waternetwerk. Over de resultaten van dit onderzoek bent u op 6 december 2016 geïnformeerd. In de bijlagen 2 en 3 zijn respectievelijk de eindrapportage: “Financiële aspecten van de gemeentelijke watertaken”, alsmede de presentatie daarover op 6 december 2016 opgenomen.

De resultaten van dit onderzoek, met daarnaast een recente en gedetailleerde uitwerking voor de specifieke situatie in Losser, hebben mede als input gediend voor het voorliggende ontwerp GRP met bijbehorend kostendekkingsplan en onderhavig voorstel.

Dit geldt ook voor de resultaten van het technisch onderzoek naar de capaciteit van de rioleringsstelsels in alle kernen binnen de gemeente Losser. In dit onderzoek, dat mede in opdracht van het waterschap Vechtstromen is uitgevoerd, is eveneens het ontvangend oppervlaktewatersysteem betrokken.

Het onderzoek biedt inzicht in de huidige situatie en inzicht in de effecten van mogelijke klimaatontwikkelingen. Tevens worden verbeteringsmaatregelen voorgesteld welke zijn opgenomen in het GRP 2018-2022 en in het bijbehorende kostendekkingsplan.

Het ontwerp GRP 2018-2022 is opgenomen in bijlage 1.

Argumenten

1.1 Wettelijke planverplichting

Gemeenten zijn, op basis van de Wet Milieubeheer (art. 4.22) verplicht om een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast te stellen. Met het vaststellen van bijgaand ontwerp GRP 2018-2022 voldoet Losser aan deze wettelijke verplichting.

1.2 Het GRP is een beleidsdocument waarmee invulling wordt gegeven aan de lokale beleidsvrijheid binnen de wettelijke zorgplicht

Het GRP 2018-2022 is het document voor besluitvorming over de lokale invulling van de gemeentelijke zorgplicht ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiermee maakt de gemeente duidelijk hoe ze haar beleidsvrijheid invult.

1.3 Bij het ambitieniveau “Dotaties vlot met kwaliteitsniveau voldoende” wordt geleidelijk overgestapt van het huidige activeren en afschrijven naar het opbouwen van een voorziening uit dotaties, zonder dat dit leidt tot extreme tariefsverhogingen op korte termijn of een langdurige overgang welke alsnog leidt tot een relatief hoog tarief op lange termijn.

Tegelijkertijd wordt het kwaliteitsniveau hiermee op “voldoende” gebracht zodat ook inwoners actief worden betrokken bij het adequaat anticiperen op de klimaatontwikkelingen.

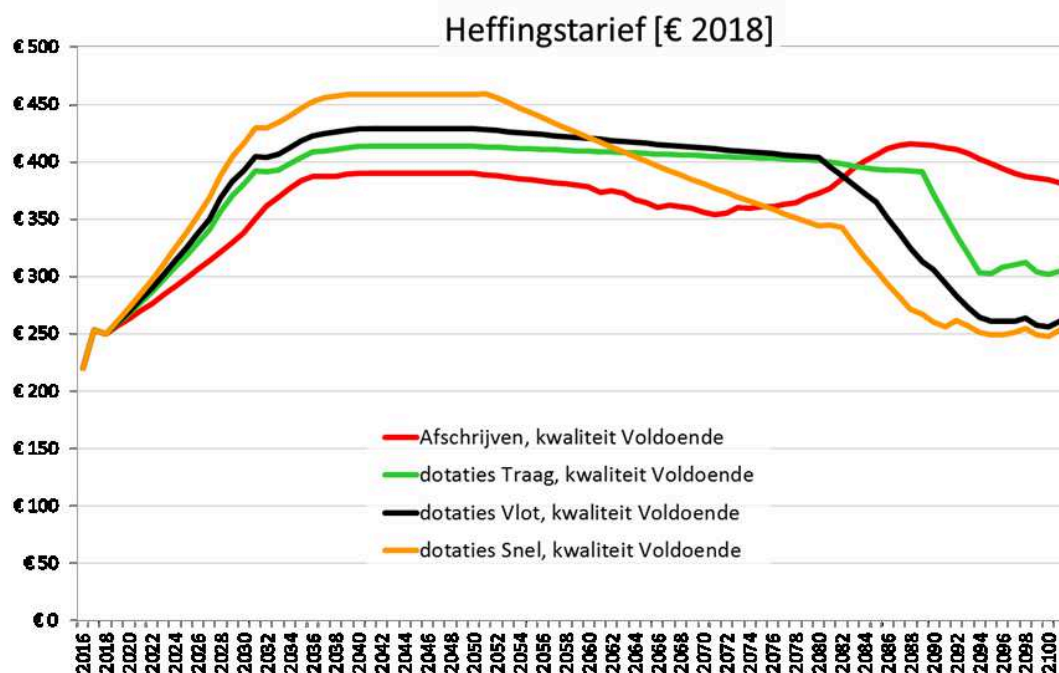
Op 9 januari 2018 is er een presentatie gehouden voor de leden van de raad en cie. Ruimte om onderhavige materie toe te lichten en te discussiëren over het ambitieniveau. De presentatie is opgenomen in bijlage 4.

Mede op basis van de ‘opgehaalde’ informatie uit deze bijeenkomst zijn er zijn vier financiële varianten berekend (afschrijven, dotaties traag, vlot en snel) en drie inhoudelijke varianten (kwaliteitsniveau matig, voldoende en goed).

Onderstaande tabellen en grafiek tonen alle mogelijke combinaties. De in het GRP uitgewerkte voorkeursvariant is de combinatie van kwaliteitsniveau ‘voldoende’ met ‘Dotaties vlot’.

Kwaliteitsniveau	Financieringswijze			
	Afschrijven	Dotaties traag	Dotaties vlot	Dotaties snel
Matig matig beheer, iets trager klimaattempo, niet stimuleren bewoners.	nadelig op lange termijn	optie	optie	sterke tariefstijging 2019-2027
Voldoende voldoende beheer, adequaat klimaattempo en stimuleren bewoners.	nadelig op lange termijn	optie	voorkeurs-variant	sterke tariefstijging 2019-2027
Goed goed beheer, iets sneller klimaattempo en stimuleren bewoners.	nadelig op lange termijn	optie	optie	sterke tariefstijging 2019-2027

	Afschrijven	Dotaties traag	Dotaties vlot	Dotaties snel
Snelheid van opbouw dotaties aan voorziening voor vervangings-investeringen	0	+ € 20.000 per jaar	+ € 30.000 per jaar	+ € 50.000 per jaar
Extra dotaties in planperiode (jaarlijks deel van huidige voorziening bestemmen voor vervangingsinvesteringen)	nee	€ 1,25 miljoen (jaarlijks 15% van saldo)	€ 1,23 miljoen (jaarlijks 15% van saldo)	€ 0,88 miljoen (jaarlijks 10% van saldo)
Jaar wanneer vrijwel alle investeringen volledig betaald worden uit de voorziening.	nooit	± 2090	± 2060	± 2040
Benodigde tariefstijging per jaar van 2019 t/m 2027	2,55%	3,50%	3,80%	4,40%
Hoogste tarief	€ 415 (in 2088)	€ 413 (in 2040)	€ 429 (in 2040)	€ 460 (in 2051)
Tarief eind deze eeuw	€ 383	€ 303	€ 258	€ 250

Ten aanzien van de financieringsvorm stelt ons college voor om beide uiterste varianten niet te kiezen. Afschrijven houdt in dat wordt doorgedaan op de huidige voet, hetgeen nadelen op lange termijn en de nodige risico's met zich meebrengt. Bovendien zal het tarief van het rioolrecht aan het eind van deze eeuw fors zijn (relatief gezien veel hoger dan in het geval van geleidelijke overgang naar een voorziening die wordt opgebouwd door middel van dotaties).

Dotaties "snel" betekent echter een relatief sterke tariefstijging op korte termijn, waarbij bovendien het "hoogste tarief" verhoudingsgewijs hoog uitvalt en het tarief aan het eind van de eeuw slechts in beperkte mate lager uitvalt dan scenario "Dotaties vlot".

Van de twee overgebleven financiële varianten wordt voorgesteld te kiezen voor de variant met een iets hoger ambitieniveau: "Dotaties vlot", omdat hiermee het tarief eind deze eeuw relatief gezien het gunstigst uitvalt.

1.4 *Het GRP omvat het uitvoeringsprogramma voor de periode 2018-2022 met bijbehorende financiering, dat in nauwe samenhang met het MIP wordt uitgevoerd.*

Vaststellen van het GRP geeft invulling aan het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Naast regulier onderhoud, reparaties en renovaties is eveneens voorzien in een pakket aan verbeteringsmaatregelen. Deze vormen, waar van toepassing, mede input voor het MIP.

1.5 *Het GRP met bijbehorend kostendekkingsplan vormt de basis voor de financiële planning vanaf 2019*

De kosten en kostendekking van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken zijn opgenomen in het kostendekkingsplan. Het GRP vormt daarmee de basis van de financiële planning, inclusief het verloop van het tarief van de rioolheffing, over de periode 2018-2022 en geeft een doorkijk voor de lange termijn (tot het eind van de eeuw).

1.6 *Het GRP vormt een informatiebron voor inwoners, bedrijven en ontwikkelaars. In het GRP is vastgelegd wat de gemeente doet en waarvoor inwoners en bedrijven zelf moeten zorgen. Ook wordt vastgelegd welke lokale eisen er worden gesteld aan (project)ontwikkelaars t.a.v. water en riolering.*

1.7 *Voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken is een beleidskader met de status "vastgesteld beleid van de gemeente Losser" noodzakelijk.*

Vaststelling door de raad maakt deel uit van het formele planproces van het GRP.

2.1 *Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma in de planperiode 2018 t/m 2022, in samenhang met de (lopende) projecten uit het MIP, zijn kredieten en budgetten noodzakelijk. Het beschikbaar stellen daarvan is een bevoegdheid van de raad.*

Op basis van o.a. het maatregelenplan is in de bijlage van het GRP inzichtelijk gemaakt welke uitvoeringsprojecten doorlopen vanuit het vorige GRP en welke projecten worden uitgevoerd in de planperiode. Ook is inzichtelijk gemaakt hoeveel kredietruimte nog beschikbaar is en over welke kredieten de raad een besluit zou moeten nemen. De samenvatting daarvan is opgenomen in onderstaande paragraaf kredieten.

Op basis hiervan wordt uw raad voorgesteld om, ten behoeve van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma t/m 2022, een krediet beschikbaar te stellen van € 12,1 miljoen.

3.1 *De BBV stelt eisen aan de inrichting van de voorziening Riolering*

Op dit moment kent de gemeente Losser slechts één voorziening riolering die zowel wordt gebruikt voor (gedeeltelijke) dekking van investeringen, als voor verrekeningen van voor- en nadelen op de exploitatie of om tarief egalisatie te bewerkstelligen.

Conform de BBV moet inzichtelijk gemaakt worden welk deel van de voorziening wordt gebruikt voor (gedeeltelijke) dekking van investeringen en welk deel voor tarief egalisatie/verrekening van voor- en nadelen

Kanttekeningen

1.1 *De kosten van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken zullen ongeacht het gekozen scenario stijgen.*

Mede ten gevolge van noodzakelijke grootschalige rioolvervangingen in de komende jaren (van riolen die zijn aangelegd in de jaren '50, 60 en '70 van de vorige eeuw) en het anticiperen op klimaatontwikkelingen zullen de kosten van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken hoe dan ook stijgen. Het geleidelijk overstappen naar een andere financieringsvorm kan dit effect wat dempen.

Kredieten

In de bijlage "Kostendekkingsplan" van het GRP is een onderbouwing van alle lopende en nog benodigde kredieten opgenomen. Hieronder treft u een kort overzicht met afgeronde bedragen.

Omschrijving	Bedrag in milj.
Reeds verleende kredieten bij GRP 2013-2017 (nog lopende projecten)	€ 6,31
Hiervan valt vrij	€ 0,55 -/-
Resterende kredietruimte lopende projecten	€ 5.76
Aanvullend ter beschikking te stellen krediet voor planperiode GRP 2018 t/m 2022	€ 12.10 ++
Totaal benodigde kredietruimte: lopend + aanvullend voor planperiode t/m 2022	€ 17,86

Ook in de komende planperiode wordt uw raad jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma van het GRP. Dit in samenhang met het MIP en de reguliere P&C-cyclus.

Kosten en - dekking – incidenteel / structureel (bijv. onderhoudskosten)

In het voorliggende GRP 2018-2022 zijn, naast de huidige beheerskosten en kapitaallasten, ook de benodigde investeringen in beeld gebracht en in de tijd uitgezet.

Om te kunnen bepalen op welke wijze alle kosten kunnen worden gedekt zijn bovengenoemde scenario's uitgewerkt. Naast de jaarlijkse lasten voor beheer en onderhoud kan een keuze worden gemaakt waarbij in meer of mindere mate:

- investeringen worden geactiveerd en afgeschreven,
- dotaties in de voorziening worden gedaan om als (gedeeltelijk) dekking voor de investeringen te dienen
- investeringen volledig worden gedekt uit de daarvoor gecreëerde voorzieningen.

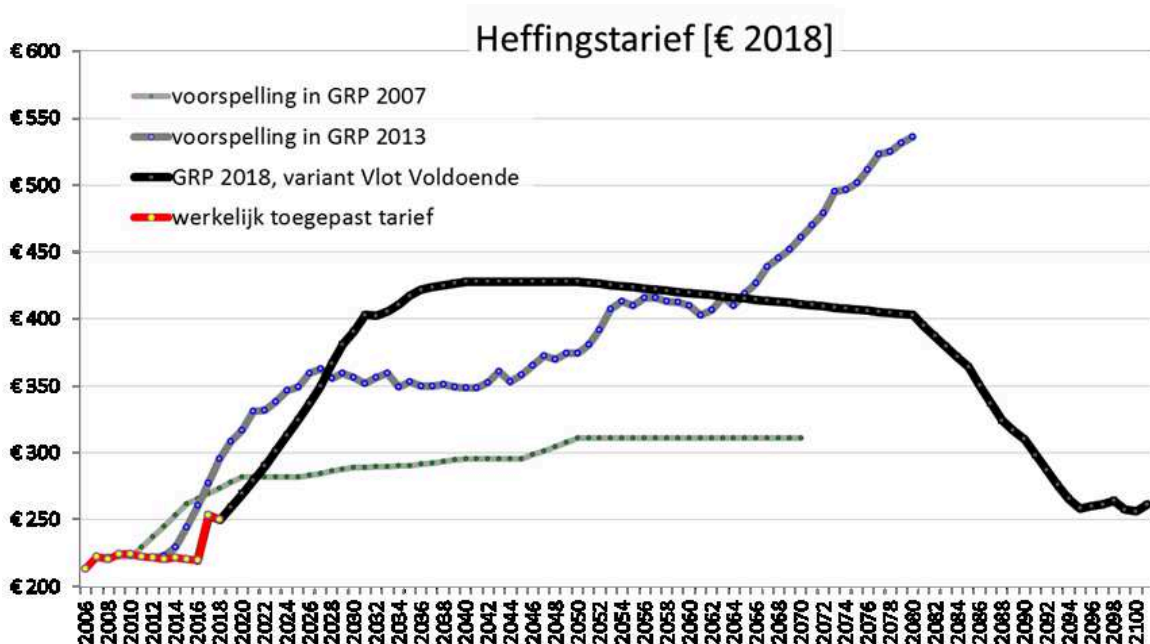
In de voorkeursvariant worden, naast de kapitaallasten van de eerder gedane investeringen en de beheers- en onderhoudskosten, structurele stortingen gedaan in de voorziening vervanging riolering. Deze stortingen worden zo veel mogelijk in het jaar volgend op de storting, gebruikt om als (gedeeltelijke) bijdrage te dienen in de kosten van de investeringen. Dit zorgt er voor dat er geen grote voorziening vervanging riolering gaat ontstaan, maar dat de gelden zo veel mogelijk direct worden ingezet om de lasten voor de inwoners zo laag mogelijk te houden.

Samen met de beschikbare voorziening riolering, die na vaststelling van de jaarrekening 2017 een omvang kent van € 2.061.263 en het jaarlijkse budget zal een extra bijdrage van de inwoners moeten worden gevraagd in de vorm van een (verhoogde) rioolheffing om kostendekkend te kunnen zijn.

Voor de inwoners betekent dit dat het rioolheffingstarief hoger wordt. Afhankelijk van de gekozen variant stijgt het tarief van de huidige € 250,-- naar € 400,-- tot € 450,-- over een periode van circa 20 jaar.

Op dit moment kent de gemeente Losser slechts één voorziening riolering die zowel wordt gebruikt voor (gedeeltelijke) dekking van investeringen, als voor verrekeningen van voor- en nadelen op de exploitatie of om tarief egalisatie te bewerkstelligen. Conform de BBV moet apart inzichtelijk gemaakt worden welk deel van de voorziening wordt gebruikt voor (gedeeltelijke) dekking van investeringen en welk deel voor tarief egalisatie/verrekening van voor- en nadelen.

Tariefontwikkeling

Bovenstaande lijngrafiek toont de tarieven zoals die werden berekend voor het GRP van 2007, 2013 en nu in 2018. De rode lijn is het werkelijk toegepaste tarief. Alles is weer-gegeven in prijspeil 2018.

De lijn van 2007 is het laagst, doordat toen nog geen rekening werd gehouden met de klimaatverandering. In 2013 is dat wel meegenomen en werd een grotere stijging voorzien. Nu wordt een nog hoger tarief voorspeld (zwarte lijn). De oorzaak is met name de BTW. Sinds 2017 is de BTW in het heffingstarief opgenomen. Dit is een bedrag van € 0,26 miljoen in 2018, oplopend tot € 0,52 miljoen in 2040. Dit laatste komt overeen met een tariefverschil van circa € 50,--.

In de tweede helft verwachten we een lager tarief dan werd voorspeld in het GRP 2013. De oorzaken daarvan zijn:

- door de overstap naar dotaties wordt bespaard op rentekosten en daardoor dalen de totale kosten;
- Door optimalisatie van rioolvervangingen, reparaties en wellicht op termijn nieuwe technieken, verwachten we de technische levensduur te kunnen verlengen waardoor met iets lagere vervangingskosten volstaan kan worden.

Samengevat betekent de ontwikkeling dat tot circa 2036 substantiële tariefstijgingen nodig zijn, maar daarna stabiliseert dit waarmee op lange termijn de heffing betaalbaar blijft.

Participatie

Het beleidsdocument GRP 2018-2020 is sterk financieel-technisch inhoudelijk van karakter. Daarmee is het document zelf niet geschikt voor bewonersparticipatie.

Bij het uitvoeren van deelprojecten uit het uitvoeringsprogramma en het uitwerken van de beleidskeuzes die in het kader van het GRP worden gemaakt, kunnen inwoners en andere betrokken daarentegen prima participeren, afhankelijk van de aard en projectfase van het betreffende project.

Als uw raad kiest voor het voorgestelde scenario dan vormt de op te zetten subsidieregeling voor afkoppelen bij uitvoeringsprojecten een extra stimulans om inwoners intensief bij het anticiperen op klimaatontwikkelingen te betrekken (afkoppelen van verhard oppervlak op eigen terrein).

Vervolg

Na vaststelling van het GRP 2018-2022 door uw raad, heeft het plan de status van "vastgesteld beleid van de Gemeente Losser op het gebied van de gemeentelijke watertaken".

Het college van burgemeester en wethouders van Losser;

secretaris,

burgemeester,

Bijlagen behorende bij dit Raadsvoorstel

Omschrijving	Datum	Corsanummer
1. Ontwerp GRP 2018-2020	05-02-2018	18.0004567
2. Rapportage: "Financiële aspecten van de gemeentelijke watertaken"	07-05-2016	18.0002326
3. Presentatie aan de leden raad en cie. Ruimte over de rapportage "Financiële aspecten van de gemeentelijke watertaken.	06-12-2016	18.0002324
4. Presentatie GRP 2018-2020 in de commissie Ruimte 9 januari 2018	09-01-2018	18.0002325